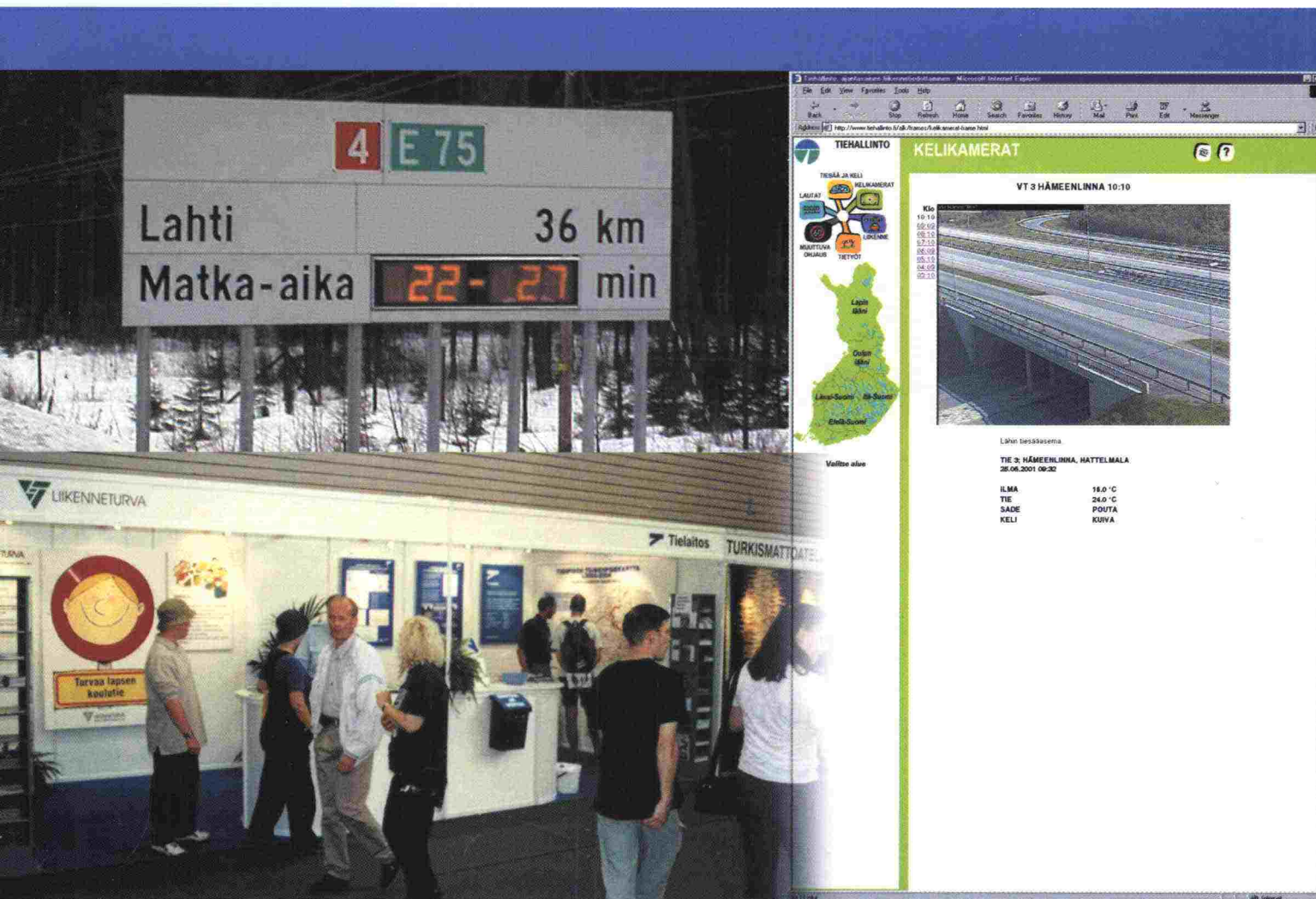

Anne Vehmas, Katja Seimelä ja Christel Kautiala

Tiehallinnon viestinnän kehittäminen liikenneturvallisuuden parantamiseksi Hämeen tiepiirissä

Anne Vehmas, Katja Seimelä ja Christel Kautiala

Tiehallinnon viestinnän kehittäminen liikenneturvallisuuden parantamiseksi

Jouko Lehtomäki, julkaisuvalmistelu

ISBN 951-726-819
TIEH 1000038

Paino: Mainos Makasiini Oy
Tampere 2001

Julkaisua myy/saatavana:
Tiehallinto, julkaisumyynti
Telefaksi 0204 22 2652
S-posti julkaisumyynti@tiehallinto.fi
www.tiehallinto.fi/julk2.htm

TIEHALLINTO
Hämeen tiepiiri
Liikenteen palvelut
Åkerlundinkatu 5 B
PL 376
33101 TAMPERE
Puhelinvaihte 0204 2211

TIIVISTELMÄ

Suunnitelman tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta kehittämällä sekä Hämeen tiepiirin sisäistä että ulospäin suuntautuvaa ennakoivaa ja reaaliaikaista viestintää.

Työn pohjaksi toteutettujen sidosryhmähaastattelujen mukaan Hämeen tiepiirin nykyinen viestintä koetaan tarpeelliseksi. Erityisesti keli-, liikenne- ja häiriötietoja pyritään myös soveltamaan omaan liikkumiseen. Kehittämisen varaa nähtiin liikenneturvallisuustietämyksen hyödyntämisessä mahdollisimman aikaisessa suunnitteluvaiheessa.

Suunnitelman tavoitteena on, että Tiehallinnon Hämeen tiepiirin viestintä on luonteeltaan avointa, uskottavaa ja ymmärrettävää. Viestinnän kehittämisperiaatteita ovat:

- Liikenneturvallisuus otetaan huomioon kaikessa tiepiirin ja tiepiiriläisten tekemisessä ja viestinnässä: niin välittömässä vuorovaikutuksessa kuin välillisessä viestinnässä sekä sanallisessa että sanattomassa muodossa.
- Jotta liikenneturvallisuusviesti välittyisi aidosti jokaisen tiepiiriläisen toiminnasta ja aikaansaannoksista, henkilöstön on ensin sisäistettävä omien liikenneasenteidensa ja -käyttäytymisensä merkitys. Tähän pyritään henkilöstön jatkuvalla turvallisuusvalmennuksella. Koulutuksessa pyritään herättelemään oivalluksia elämyksellisen toiminnan ja tietojen avulla sekä keskustelemalla kokemuksista. Tavoitteena on lisätä henkilökunnan liikenneturvallisuustietoutta sekä liikenneturvallisuuden merkityksen ymmärtämistä ja hyväksymistä sovellettavaksi suunnittelutyössä ja liikenteessä.
- Tiedotettaessa suunnitelmista ja tienpidollisista toimista tuodaan esiin niiden liikenneturvallisuusvaikutukset. Perusteluiden lisäksi turvallisuusviestinnässä korostetaan koskettavuutta, konkreettisia esimerkkejä ja paikallisuutta. Tällä pyritään saamaan tienkäyttäjät ymmärtämään ja hyväksymään turvallisuustoimet ja käyttäytymään turvallisesti.
- Varsinkin ulospäin suuntautuvassa viestinnässä käytetään kansantajuisia yleiskieltä ja käytännöllisiä esimerkkejä havainnollistamassa sanottavaa.

Henkilöstön turvallisuusvalmennuksen lisäksi suunnitelmassa käydään läpi Hämeen tiepiirin erilaiset ennakoivan ja reaaliaikaisen tiedotuksen sekä välittömän vuorovaikutuksen muodot ja niiden kehittämismahdollisuudet. Samalla pyritään parantamaan tiepiirin yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa liikenneturvallisuusasioissa. Pitämällä liikenneturvallisuusasioita esillä pyritään lisäämään liikenneturvallisuuden arvostusta ja saamaan liikenneasenteita ja -ilmapiiriä turvallisemmaksi.

ALKUSANAT

Hämeen tiepiiri käynnisti keväällä 2001 projektin, jossa laaditaan suunnitelma viestinnän hyödyntämisestä liikenneturvallisuustyössä. Tienpitäjä voi vaikuttaa liikenneturvallisuuteen tienpitotoimien ja viestinnän kautta. Tiehallinnon viestintää kehittämällä pyritään saamaan tienkäyttäjät liikkumaan turvallisemmin. Viestintä kattaa sekä ennakoivan että reaaliaikaisen tiedotuksen niin Tiehallinnon sisällä kuin ulospäinkin.

Viestinnän kehittämissuunnitelma on laadittu yhteistyössä Liikenneturvan ja tiedotusvälineiden edustajien kanssa.

Suunnitelman laadintaa ohjanneeseen työryhmään ovat kuuluneet:

Heikki Ikonen	Tiehallinto, Hämeen tiepiiri, puheenjohtaja
Juhani Hyörinen	Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
Anja Laine / Päivi Korpela	Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
Raimo Pitkänen	Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
Marketta Udelius	Tiehallinto, Hämeen tiepiiri
Maritta Polvinen	Tiehallinto, Keskushallinto
Jorma Helin	Tiehallinto, Keskushallinto
Pekka Rintamäki	Liikenneturva

Konsulttina on toiminut Tampereen Viatek Oy, jossa työhön ovat osallistuneet Anne Vehmas, Katja Seimelä ja Christel Kautiala.

Tampereella, kesäkuussa 2001

TIEHALLINTO
Hämeen tiepiiri

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT

1	NYKYINEN VIESTINTÄ	8
1.1	Liikenneturvallisuuden viestintätavat	8
1.2	Ruotsin ja Norjan viestintätilanne	9
2	VIESTINNÄN TAVOITTEET LIIKENNETURVALLISUUDEN OSALTA	11
3	KEHITTÄMISPERIAATTEET	11
3.1	Liikenneturvallisuus esiin kaikessa tiepiirin toiminnassa	11
3.2	Ensin oma henkilöstö	12
3.3	Tavoitteena oivallus	12
3.4	Kansantajuista viestintää	12
4	VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN	13
4.1	Henkilöstön turvallisuusvalmennus	13
4.1.1	Liikenneturvallisuuskoulutus Hämeen tiepiirissä	13
4.1.2	Sinetti	14
4.2	Ennakkotiedotus	15
4.3	Reaaliaikainen tiedotus	16
4.4	Välitön vuorovaikutus	17
5	VIESTINNÄN KEHITTÄMISVAIKUTUSTEN SEURANTA	18
6	VIESTINNÄN KEHITTÄMISEN TYÖMÄÄRÄARVIO	19
	LIITE	
1.	Sidosryhmähaastattelujen toteutus	

1 NYKYINEN VIESTINTÄ

1.1 Liikenneturvallisuuden viestintätavat

Liikenneturvallisuudesta viestivät useat tahot. Niistä keskeisimpiä ovat Tiehallinto, Liikenneturva, poliisi ja vakuutusyhtiöt. Tiehallinnolle tienpitäjänä ominaisinta aluetta on teiden kunnossapito ja tieliikenneolojen kehittäminen sekä niihin liittyvä palvelutoiminta ja liikennetiedottaminen. Liikenneturva taas keskittyy viestinnän ja koulutuksen keinoin edistämään turvallisten käyttäytymismallien omaksumista liikenteessä sekä kansalaisten ja päättäjien turvallisuustietoutta ja -tietoisuutta. Muita liikenneturvallisuutta esille tuovia tahoja ovat mm. autokoulut, Rahtarit ry., Autoliitto, Yleisradio, opettajat ja vanhemmat sekä yleisönosastokirjoitusten kautta kaikki tienkäyttäjät. Liikenneturvallisuusviestinnässä käytössä olevia tiedotustapoja ja viestinnästä vastaavia tahoja on listattu taulukoihin 1 ja 2.

Liikenneasiat ovat varsin usein esillä eri tiedotusvälineissä. Päivitettyjä sää- ja kelitietoja tarjotaan useita kertoja päivässä radion kuuntelijoille ja internetin käyttäjille. Päivittäin lehdissä kerrotaan liikenneonnettomuuksista. Viikoittain ilmestyy useissa sanomalehdissä liikenteen teemasivut, joissa myös liikenneturvallisuus on esillä. Vuodenajan mukaan vaihtuvia ajan-kohtaisia aiheita on esillä sekä lehtikirjoituksissa että kampanjoissa.

Taulukko 1. Ennakkotiedotuksessa käytettävät mediat ja viestinnästä vastaavat tahot.

Sisältö	Mediat						Viestivä taho
	lehdet	radio	tv	Internet	tienk. linja	muu	
tiehankkeet, liikennejärjestelyt	o	o		o		esitteet	Tiehallinto, kunnat
tien kunto, kelirikko	o			o	o		Tiehallinto
sää ja keli	o	o	o	o	o		Ilmatieteenlaitos, Tiehallinto
lähiajan liikenne-ennusteet		o		o			Tiehallinto
reitin valinta				o	o		Tiehallinto
tietyöt	o	o	o	o	o	tietyökartta	Tiehallinto, kunnat
onnettomuudet, liikkumisen riskit	o			o	o	tilastot	Poliisi, Tiehallinto, vakuutusyhtiöt, Liikenneturva
kampanjat, ajankohtaiset ongelmat	o	o	o			julisteet, esitteet	Liikenneturva, Poliisi, Tiehallinto
liikenne teemana esillä	o	o				liikenne radio, lehtien liikennesivut	tiedotusvälineet

Taulukko 2. Reaaliaikaisessa tiedotuksessa käytettävät mediat ja viestinnästä vastaavat tahot.

Sisältö	Mediat					Viestivä taho
	radio	RDS	teksti-tv	Internet	tienvarsilaitteet	
liikennetilanne, ruuhkat	o	o	o	o	tienvarsitaulut	Tiehallinto
tietyöt		o	o	o	tienvarsitaulut	Tiehallinto, kunnat
onnettomuudet, häiriöt	o	o				Poliisi, Tiehallinto
sää ja keli	o			o	tienviennin ja ilman lämpötilannäyttötaulut, muuttuvat nopeusrajoitusmerkit	Ilmatieteenlaitos, Tiehallinto
turvaväli					tienvarsitaulut, ajoratamaalaukset	Tiehallinto
ajonopeus					nopeuden näyttötaulut	Tiehallinto

Sidosryhmähaastattelujen mukaan Tiehallinnon nykyinen **viestintä koetaan tarpeelliseksi** ja erityisesti keli- ja sujuvuustietoja pyritään myös soveltamaan omaan liikkumiseen. Tietoita ja ruuhka-aikoja pyritään välttämään, jos vaan oma aikataulu ja reitti mahdollistavat vaihtoehtoisen matkan. Sää- ja kelitietoja on saatavissa varsin hyvin ja kattavasti, myös tienvarsi-informaatio on hyvällä tasolla. Kampanjoinnilla pyritään herättämään ihmisiä ajattelemaan liikenneturvallisuutta ja muovaamaan yleisiä liikenneasenteita eikä muutoksia käyttäytymiseen edes odoteta välittömästi.

Kehittämisen varaa on haastateltujen mielestä erityisesti **liikenneturvallisuustietämyksen hyödyntämisessä** mahdollisimman aikaisessa suunnitteluvaiheessa. Jo yhdyskuntasuunnittelusta lähtien pitäisi ottaa huomioon koulujen yms. erityiskohteiden liikenteeseen liittyvät riskit. Viestinnän kehittämisessä tärkeää on Tiehallinnon sisäisen tiedotuksen ja koulutuksen parantaminen. Yleisesti ottaen liikenneasenteet ovat löystyneet kiireen, itsekkyyden ja oman edun tavoittelun myötä, joten kaiken ikäisille liikkujille suunnattua asennevaikuttamista tarvitaan nykyistä enemmän.

1.2 Ruotsin ja Norjan viestintätilanne

Ruotsin tiehallinnon (Vägverket) tiedotuspolitiikassa määritellään tiedotustoiminnan tavoitteet, toimintalinjat ja vastuuhenkilöt kaikilla toimintasektoreilla. **Tiehallinnolla on sektorivastuu liikenneturvallisuudesta** ja mm. Liikenneturvaa vastaavan NTF:n rahoitus kulkee Tiehallinnon kautta, mutta rahoitusjärjestelmiä ollaan uudistamassa. Toistaiseksi Tiehallinto vastaa laaja-alaisesti liikenneturvallisuuden tiedotustoiminnasta ja tuottaa NTF:n kautta paljon materiaalia, valtakunnallisia TV- ja radio-ohjelmia jne.

Ruotsin tiepiirit vastaavat omien alueidensa tiedotustoiminnasta. Lähtökohtana on, että **tiedotus on avointa, uskottavaa ja ymmärrettävää**. Tiedotus on integroitu muuhun toimintaan ja se on yksi työkalu toiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nollavision ajatusmalli lähtee siitä, **ettei kukaan läheisistä** (perheenjäsenet, työkaverit, koulukaverit, oman alueen asukkaat jne) **kuole tai loukkaannu** liikenteessä. Tiellääliikkujien käytöstapoja ei saada muuttumaan suorilla käskyillä "tee näin", vaan heidät pyritään saamaan itse oivaltaamaan. Tärkeimmät askeleet kohti turvallista käyttäytymistä ovat tunne ymmärrä hyväksy muuta käyttäytymistä. Syväasenteiden muuttaminen ei tapahdu vain esitteitä lukemalla tai televisiomainoksia katsomalla, vaan vaatii keskustelua ja ajatusten vaihtoa muiden ihmisten kanssa.

Ruotsin tiepiirit ovat lähteneet siitä ajatusmallista, että **ensin koulutetaan oma väki**, joka voi toimia hyvänä esimerkkinä liikenteessä. Sen jälkeen keskitytään yhteistyötahoihin ja pyritään saamaan myös heidät ymmärtämään nollavision ajatusmallia sekä toimimaan oikein liikenteessä. Yhteistyötahot voivat viedä sanomaa vuorostaan eteenpäin. Kuntien kanssa tehdään hyvin läheisesti yhteistyötä.

Ruotsin tiehallinto pyrkii myös menemään "kansan luokse" eli **osallistumisen toritapahtumiin ja messuihin** on hyvin yleistä. Näissä pyritään tuomaan liikenneturvallisuus konkreettisesti ja ihmisiä kiinnostavalla tavalla esille. Jarrutus- ja törmäysdemonstraatioita on käytetty. Törmäyksen vaarallisuutta eri nopeuksilla pyritään esittelemään pudotuskorkeuden avulla. Esimerkiksi Lindköpingissä on keskustassa olevan viljasiilon kylkeen merkitty korkeudet, jotka vastaavat eri törmäysnopeuksia.

Ruotsissa kansalaisia opetetaan **vaatimaan poliitikoilta** oman liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä. Kansalaiset purkavat kiukkuaan toimenpiteiden puuttumisesta yhä enemmän poliitikoille, kun he aikaisemmin suuntasivat sen Tiehallinnon ja kuntien suunnittelijoille. Tämä on osa koko yhdyskunnan arvomaailmakeskustelua.

Norjassakin tavoitteena on, ettei kukaan kuolisi liikenteessä. Norjassa **koulun aloitussiän laskeminen** 6-vuotiaisiin on herättänyt laaja-alaisia keskusteluja turvallisuusasioista ja ihmiset vaativat yhä enemmän turvallisuustoimenpiteitä.

2 VIESTINNÄN TAVOITTEET LIIKENNETURVALLISUUDEN OSALTA

Tiehallinnon Hämeen tiepiirin viestintä on luonteeltaan avointa, uskottavaa ja ymmärrettävää. Viestinnän tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta seuraavilla tavoilla:

- lisätä tiepiirin oman henkilökunnan liikenneturvallisuustietoutta ja ymmärrystä sovellettavaksi työtehtävissä ja liikenteessä
- lisätä tielläliikkujien tietoja ja ymmärrystä
  - liikenteen riskeistä ja toimenpiteiden turvallisuusvaikutuksista
  - mahdollisuuksista lisätä oman liikkumisen turvallisuutta
  - Tiehallinnon toiminnasta ja hankkeista
- parantaa tiepiirin yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa liikenneturvallisuusasioissa (Liikenneturva, tiedotusvälineet, poliisi, kunnat jne.)
- pitää liikenneturvallisuusasiaa esillä, jotta voidaan lisätä liikenneturvallisuuden arvostusta ja saada liikenneasenteita ja -ilmapiiriä turvallisemmaksi

3 KEHITTÄMISPERIAATTEET

3.1 Liikenneturvallisuus esiin kaikessa tiepiirin toiminnassa

Liikenneturvallisuus otetaan huomioon kaikessa tiepiirin ja tiepiiriläisten tekemisessä ja viestinnässä: niin välittömässä vuorovaikutuksessa kuin välillisessä viestinnässä sekä sanallisessa että sanattomassa muodossa. Välinpitämättömyyttä sääntöjä, toisia liikkujia tai kulkumuotoryhmiä kohtaan – turvallisuuden väheksymistä – ei saisi ilmetä edes rivien väleistä tai kasvoniilmeistä. Liikenneturvallisuus siis integroidaan sekä työtehtäviin että henkilöstön omaan liikkumiseen.

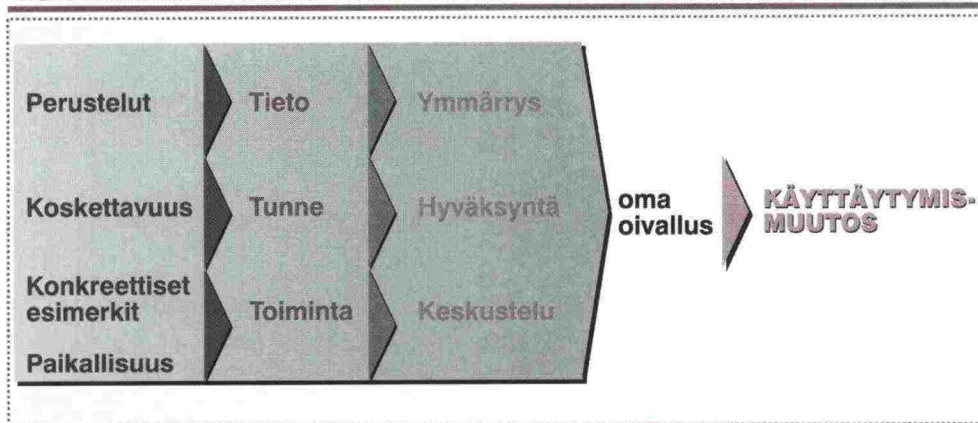
3.2 Ensin oma henkilöstö

Jotta liikenneturvallisuusviesti välittyisi aidosti jokaisen tiepiiriläisen toiminnasta ja aikaansaannoksista, henkilöstön on ensin sisäistettävä omien liikenneasenteidensa ja -käyttäytymisensä merkitys. Henkilöstön turvallisuusvalmennuksella pyritään kehittämään heidän turvallisuustietonsa, liikennekäyttäytymisensä ja turvallisuusasenteensa esimerkillisiksi niin työtehtävissä kuin vapaa-ajallakin. Tiiviissä yhteistyössä yhteistyökumppaneiden (mm. kuntien) kanssa turvallisesti liikkuvien määrä saadaan moninkertaistettua.

3.3 Tavoitteena oivallus

Tiedotettaessa suunnitelmista ja tienpidollisista toimista tuodaan esiin niiden liikenneturvallisuusvaikutukset. Esimerkiksi nopeusrajoituksista, kierto liittymistä tai ajoradan kavennuksista kerrottaessa painotetaan niiden turvallisuusperusteluja. Viestinnässä korostetaan koskettavuutta, konkreettisia esimerkkejä ja paikallisuutta. Näin pyritään vaikuttamaan asenteiden tieto-, tunne- ja toimintapuoleen, jotta turvalliseen liikennekäyttäytymiseen johtava oivallus syntyisi keskustelujen, ymmärryksen ja hyväksynnän kautta. Oivallus ei synny käskemällä, vaan antamalla herätteitä ajattelulle.

TURVALLISEEN LIIKENNEKÄYTTÄYTYMISEEN PYRKIVÄ VIESTINTÄ

3.4 Kansantajuista viestintää

Varsinkin ulospäin suuntautuvassa viestinnässä käytetään kansantajuista yleiskieltä ja käytännöllisiä esimerkkejä havainnollistamassa sanottavaa. Erityisesti pyritään välttämään ammattisanastoa sekä pitkiä ja kankeita lauserakenteita. Ylhäältäpäin annettujen käskyjen sijasta opastetaan turvalliseen liikkumiseen erilaisissa liikenneympäristöissä.

4 VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN

4.1 Henkilöstön turvallisuusvalmennus

4.1.1 Liikenneturvallisuuskoulutus Hämeen tiepiirissä

Tiepiirin henkilöstöä koulutetaan jatkuvasti liikenneturvallisuusasioissa. Koulutusohjelman käynnistämisen ja uusien henkilöiden perehdyttämisen yhteydessä annetaan peruskoulutusta, jota ylläpidetään säännöllisesti toistuvilla tietoiskuilla piirin kehittämispäivillä, viikkotiedotteissa ja kahvitoireilla. Seuraavassa taulukossa on hahmoteltu vuosina 2001–2002 alkavan jatkuvan koulutuksen sisältöä. Koulutuksessa pyritään herättelemään oivalluksia keskustelujen, yhteistoiminnallisuuden sekä omien ja lähipiirin kokemusten avulla. Tarpeen mukaan päivitettävä vastuuhenkilöiden lista löytyy Sinetistä. Liikenneturvallisuuden vastuuhenkilöt voivat osallistua keväällä 2002 aloitettavaan valtakunnalliseen liikenneturvallisuustyön täydennyskoulutusohjelmaan.

Tavoite	Sisältö	Kohderyhmä	Ajankohta	Vastuuhenkilö
Uuden henkilöstön liikenneturvallisuustietämyksen lisääminen	Liikenneturvallisuuden perehdyttämiskoulutus uusille työntekijöille: <ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvallisuustyö Tiehallinnossa Oma turvallinen käyttäytyminen 	Uusi henkilöstö	Muun perehdyttämisen yhteydessä, alkaa 2001	Yksikön päällikkö
Henkilöstön turvallisuustietämyksen pitäminen ajan tasalla	Liikenneturvallisuustietoa muun koulutuksen yhteydessä säännöllisesti <ul style="list-style-type: none"> Ajankohtaiset tutkimustulokset, turvallisuussuunnitelmat, lakimuutokset 	Koko henkilöstö	Tiepiirin kehittämispäivillä, alkoi 8.5.2001	Mervi Hukari
	Viikkotiedotteeseen liikenneturvallisuusasioita	Koko Henkilöstö	Alkaa 2001	Juhani Hyöriinen
	Kahvitoireilla liikenneturvallisuusasioita esillä: <ul style="list-style-type: none"> Infomonitorissa tietoiskuja Liikennevilkku-lehti 	Koko henkilöstö	Alkaa 2001	Katja Vuorela
Turvallinen liikkuminen työssä ja vapaa-aikana	Koulutuspaketteja, joissa kaikissa <ul style="list-style-type: none"> Toimintaosio (elämyksellisyys) Tieto-osio Tunneosio (keskustelu pienryhmissä kokemuksista) 	Koko henkilöstö tai valittu kohderyhmä	Kaksi kertaa vuodessa, Alkaa 2002	Juhani Hyöriinen

Tavoite	Sisältö	Kohderyhmä	Ajankohta	Vastuuhenkilö
Turvallisuus mukana kaikessa suunnittelutoiminnassa	Liikenneturvallisuuskoulutusta <ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvallisuus mukaan suunnittelutoimintaan ja tilausmenettelyyn Liikenneturvallisuusauditointi 	Tienpidon suunnittelun ja teettämisen henkilöstö	Kerran vuodessa alkaa 2002	Matti Höyssä ja Matti Lahti
Laadukkaan asiakaspalvelun ylläpitäminen	Liikenneturvallisuus- ja viestintäkoulutus <ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvallisuus mukaan ulospäin suuntautuvaan tiedotukseen 	Liikennekeskus- ja asiakaspalveluhenkilöstö	Kerran vuodessa, alkaa 2001	Heikki Ikonen
Tiemestareiden liikenneturvallisuustietämyksen ylläpitäminen	Tiemestareiden liikenneturvallisuuskoulutus osana muuta koulutusta	Tiemestarit	Alkaa 2002	Olavi Kurkela
Henkilöstön turvallisen ajotaidon parantaminen	Ajokoulutuksen järjestäminen yhdessä Liikenneturvan kanssa <ul style="list-style-type: none"> "Pidä pelivara"-kurssi Liukkaan kelin ajoharjoitus ECO-driving-kurssi 	Koko henkilöstö, vapaaehtoinen	Viiden vuoden välein	Antti Rantanen
Parantaa auttamisvalmiuksia tien päällä ongelmatilanteissa	Kurssit: <ul style="list-style-type: none"> Tien tukkeeksi jääneiden auttaminen (hinaus / työntäminen sivuun, avun hankinta, liikenteen varoittaminen) Turvavarusteiden käyttö auttamistilanteissa (vilkut, liivit, liikenteen ohjaus) 	Valittu kohderyhmä, vapaaehtoinen	Viiden vuoden välein	Antti Rantanen
Parantaa auttamisvalmiuksia onnettomuuspaikalla	Kurssit: <ul style="list-style-type: none"> Ensiapukurssit (EAK 1 ja EAK 2) 	Valittu kohderyhmä, vapaaehtoinen	Kolmen vuoden välein	Ari Aro
Parantaa vuorovaihtus-taitoja	Viestinnälliset valmiudet <ul style="list-style-type: none"> Esiintyminen, kalvot Tiedotteet, teksti 	Valittu kohderyhmä, vapaaehtoinen	Tarpeen mukaan	

Lisäksi jatketaan TIETURVA-koulutusta nykyisten koulutusohjelmien mukaan.

Henkilöstön liikenneturvallisuuskoulutus aloitettiin Hämeen tiepiirin kehittämispäivillä Ähtärissä 8.5.2001. Silloin kerrottiin tästä meneillään olevasta viestintäsuunnitelman laatimisesta, valtakunnallisesta liikenneturvallisuus-suunnitelmasta ja annettiin perustietoa liikenneturvallisuustyöstä ja turvallisuuskehityksestä. Ähtärissä toteutettiin myös kysely, jolla kartoitettiin henkilöstön liikenneturvallisuusasenteita, käyttäytymistä ja turvavälineiden käyttöä liikenteessä. Kyselyn tuloksista saatiin lähtökohtatietoa henkilöstön koulutukselle (tulokset löytyvät Sinetistä).

4.1.2 Sinetti

Sinetin eli Tiehallinnon intranetin liikenneturvallisuuteen liittyvää sivustoa selkeytetään. Virallisten asiakirjojen keskeisimmästä sisällöstä poimitaan avainsanoja ja lisätään linkkejä yhteistyökumppaneiden liikenneturvallisuuksiasioista kertoville sivuille sekä laaditaan muistilista, miten tarkistetaan tiesuunnitelmien turvallisuus.

4.2 Ennakkotiedotus

Ennakkotiedotuksen tavoitteena on lisätä liikenneturvallisuustietoa ja –toimenpiteiden hyväksyntää sekä muuttaa käyttäytymistä turvallisemmaksi.

Sisältö	Kohderyhmä	Ajankohta
Tiedotteet: Tiensuunnitteluhankkeiden vuoropuhelu, liikennejärjestelyt, tietyöt, tapahtumat yms.	Tiedotusvälineet (mm. STT:n kautta)	Tapahtumien mukaan mahdollisimman ajoissa
Internet-sivut <ul style="list-style-type: none"> • Keli-, liikenne-, häiriö-, tietyö-, keli-rikko- yms. tietoa • Tietoa tutkimustuloksista, turvallisuustavoitteista ym. perusteluna yleisimmille turvallisuustoimenpiteille • Opastusta (esim. väistämisvelvollisuudet, kiertoliittymässä ajo) • Palautemahdollisuus • Vastauksia kysymyksiin • Simulaatiopelejä (esim. heijastimen näkyvyys, väistäminen liukkaalla) 	Tienkäyttäjät, ammattiautoilijat, työssäkäyvät, koulutetut, nuoret	Jatkuvasti (päivitys tarpeen mukaan)
Alue- ja paikallislehdet <ul style="list-style-type: none"> • Säännöllinen liikennepalsta ajankohtaisista liikenneasioista • Vastaus lukijoiden kysymyksiin, yleisönosastokirjoituksiin 	Lehtien lukijat	Säännöllisesti / tarpeen mukaan
Paikallis- ja maakuntaradioiden ja paikallis-tv:n ohjelmiin osallistuminen <ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaiset asiat • Liikenneaiheiset paneelikeskustelut 	Radioiden kuuntelijat, paikallis-tv:n katselijat	Säännöllisesti / tarpeen mukaan
Tiedotuskampanjat yhteistyössä Liikenneturvan kanssa ajankohtaisista asioista <ul style="list-style-type: none"> • Infopisteet: Linnatuuli, Pirkanhovi ja Tähtihovi • Mainokset, julisteet, esitteet • Opaslehtiset 	Kansalaiset, valitut tienkäyttäjryhmät	Vuodenaikojen ja juhlapyhien aikaan, lakimuu- toksen tai tuoreen tutkimustuloksen myötä
Hanke-esitteet, lehtiset <ul style="list-style-type: none"> • Hankkeen vaikutukset liikenneturvallisuuteen 	Vaikutusalueella asuvat ja liikkuvat, muut osalliset	Hankkeiden aikataulun mukaan
Ajoratamaalaukset <ul style="list-style-type: none"> • ”natsat”; riittävä välimatka edellä ajavaan • nopeusrajoitus (40 km/h), hirven kuvat, bussikaistat jne. 	Tienkäyttäjät	Jatkuvasti
Tienvarsitaulut <ul style="list-style-type: none"> • tiedotus liikennejärjestelyistä, tietöistä • jättikuvat hivistä / peuroista eläinten liikkumisalueilla 	Tienkäyttäjät	Ennen muutoksia ja niiden aikana, erityisesti eläinten liikkumiskausina

Tiedottamisessa kehitetään **avoimuutta** ja **ajoitusta**. Tiedotustarpeisiin ja tiedotusvälineiden yhteydenottoihin varaudutaan etukäteen. Toimittajille on tärkeää, että kontaktihenkilöt ovat tiedossa ja tavoitettavissa. Tärkeää on huolehtia myös sisäisestä tiedon kulusta, jotta oma väkikin tietää mitä on tulossa. Luottamus edellyttää avoimuutta. Tiehallinnolla on hyvin vähän salaisia asioita; vaikkei asiaa ole vielä virallisesti hyväksytty, siitä voi kertoa keskeneräisyyttä korostaen. Tiedotusvälineille kerrotaan ainakin tapahtumapäivä ja aika hyvissä ajoin, yleensä jo ennen kuin kaikki varsinaiseen tiedotteeseen tarvittavat tiedot ovat selvillä.

Tiepiiri pyrkii luomaan toimivat, suorat **yhteydet alueellisiin ja paikallisiin viestimiin**. Vuorovaikutus sujuu parhaiten, kun viestijät tuntevat toisensa. Tiedotustilaisuuksia järjestetään maakunnittain (esim. Tampere, Hämeenlinna ja Lahti samanaikaisesti), hankkeista myös pienemmillä paikkakunnilla.

Tiepiirin **osallistuminen** paikallisiin ja maakunnallisiin **radio- ja tv-ohjelmiin** sekä **lehtiartikkeleihin** palvelee liikenneturvallisuusteeman lisäksi myös Tiehallinnon tunnettavuutta. Tiepiiri vastaa yleisönosastokirjoituksissa tai lehtiartikkeleissa esille otettuihin liikenteeseen tai tiestöön liittyviin ongelmiin tai kysymyksiin. Lisäksi se ehdottaa viestimille ajankohtaisia liikenneaiheita, joiden käsittelyssä tiepiirin edustajat voivat olla mukana tietolähteenä, haastateltavana tai kirjoittajana.

4.3 Reaaliaikainen tiedotus

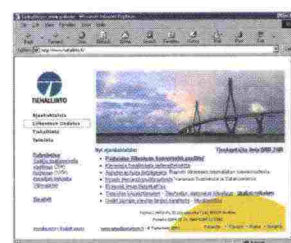
Reaaliaikaisen tiedotuksen tavoitteena on antaa tiellä liikkujille ajankohtaista tietoa muuttuvista olosuhteista, jotka vaikuttavat turvalliseen liikkumiseen.

Väline	Kohderyhmä	Ajankohta
Radio, teksti-TV, internet, mobiililaitteet <ul style="list-style-type: none"> Keli-, liikenne-, häiriö-, tietyö-, kelirikko- yms. tietoa 	Tienkäyttäjät	Jatkuvasti
Tienvarsien vaihtuvat näytöt	Tienkäyttäjät	Jatkuvasti

Reaaliaikaista tiedotusta kehitetään tekniikan kehittymisen myötä. Sisällöllistä kehittämistarvetta ilmeni lähinnä RDS-tiedotteiden ymmärrettävyydessä. Määrämuotoisten fraasien lisäksi niissä selitetään jatkossa kansantajuisella yleiskielellä, mitä on tapahtunut ja missä. Paikan kertomisessa mainitaan virallisten nimikkeiden lisäksi paikallisten käyttämät nimet tai lähistön maamerkit.

Liikennekeskuksen ja asiakaspalveluhenkilöstön koulutuksessa käydään läpi eri tyyppiset tiedotteet ja mietitään, miten niissä tuodaan esille liikenneturvallisuusasiaa. Esimerkiksi tiedotteissa voidaan antaa keli- ja liikennetietojen lisäksi myös vinkkejä turvallisesta ajosta ja siitä, että pahimmilla riskikeleillä kannattaa harkita matkan aikataulua ja välttämättömyyttä sekä kulkumuodon valintaa.

TIESÄÄ 25.06.2001 11:11 2/2		
Hämeenlinna - Suvi		
V13	Hämeenlinna ilma	21.6 Pouta
V13	Tampere ilma	16.7 Pouta
V13	Parkano ilma	21.4 Pouta
V14	Kerava ilma	22.0 Pouta
V14	Lahti ilma	21.9 Pouta
V17	Porvoo ilma	21.9 Pouta
V17	Kotka ilma	19.7 Pouta
V16	Kouvola ilma	20.1 Pouta
V16	Lappeenranta ilma	18.9 Pouta
TIEHALLINTO http://www.tiehallinto.fi		

4.4 Välitön vuorovaikutus

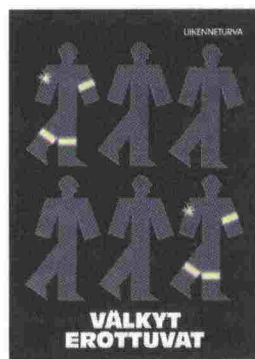
Liikenneturvallisuutta pidetään esillä kaikessa Tiehallinnon vuorovaikutuksessa niin viranhaltijoiden, yhteistyötahojen kuin kansalaistenkin kanssa. Tiepiiri pyrkii osallistumaan erilaisiin tapahtumiin, joissa liikenneturvallisuutta tuodaan konkreettisesti ja ihmisiä kiinnostavalla tavalla esille.

Sisältö	Kohderyhmä	Ajankohta	Vastuuhenkilö
Tienkäyttäjän linja 0200 - 2100 <ul style="list-style-type: none"> Välittömiä toimenpiteitä vaativat palautteet 	Tienkäyttäjät	Jatkuvasti 24 h	Marketta Udelius
Asiakaspalvelupuhelin 02 04 22 0404 <ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautteet ja neuvonta 	Asiakkaat	Arkisin 8 - 16	Sisko Kiviaho
Hankkeiden yleisötilaisuudet, yhteistyöryhmät, hankeryhmät, muut tapaamiset <ul style="list-style-type: none"> Hankkeen vaikutukset liikenneturvallisuuteen Turvallisuustietoa Opastusta liikennekäyttäytymiseen Infoa muuttuvista liikennejärjestelyistä 	Vaikutusalueella asuvat ja liikkuvat, muut osalliset	Hankkeiden aikataulun mukaan	Hankkeen vastuuhenkilö
Seutukuntien liikenneturvallisuustyöryhmät <ul style="list-style-type: none"> Liikenneturvallisuussuunnitelmien laatiminen ja niiden toteuttaminen Ajankohtaisten asioiden käsittely kuntien kanssa Turvallisuuden sitominen kunnalliseen päätöksentekoon (esim. Lieto) 	Muut viranomaiset, kansalaisjärjestöt	Säännöllisesti	Juhani Hyöriinen
Läänien liikenneneuvottelukunnat <ul style="list-style-type: none"> Alueelliset liikenneturvallisuustavoitteet ja painopisteet Kuntien liikenneturvallisuustyön tukeminen (esim. koulutusten järjestäminen) Liikenneturvallisuustyön seuranta 	Kunnat	Säännöllisesti	Mauri Pukkila
Toiminnalliset kampanjat , koulu- ja yritysvierailut yms. yhteistyössä Liikenneturvan kanssa <ul style="list-style-type: none"> Konkreettista havaintomateriaalia (esim. kolariauto, turvavyötesti) Opastusta Ajankohtaiset asiat Turvallisuustietoa 	Kansalaiset, kansalaisjärjestöt, koululaiset, työntekijät	Jokin toimenpide lähistöllä, lakimuutos, koulujen alku, hirvien liikkuminen, musta jää	
Liikennealan messut, seminaarit <ul style="list-style-type: none"> Opastusta Ajankohtaiset asiat Turvallisuustietoa 	Liikennealalla toimivat	Tapahtumien aikaan	

Tiehankkeiden yleisö- ym. tapaamisissa kerrotaan vaihtoehtoisten suunnitelmaratkaisujen ja toimenpide-ehdotusten liikenneturvallisuusvaikutukset. Niissä pidetään esillä myös liikenneturvallisuusaiheista materiaalia, esimerkiksi kotiin vietäviä tiedotuslehtisiä. Materiaalin sisältö valitaan hankkeen luonteen mukaan, esimerkiksi Liikenneturvan opaslehtisiä ajokäyttäytymisestä, liikennesäännöistä tai turvavälineiden käytöstä.

Paikallisten tiehankkeiden yhteydessä on hyvä järjestää vierailukäynti lähistön kouluun tai yritykseen. Tällöin voidaan kertoa toimenpiteen turvallisuusvaikutuksista ja –merkityksestä sekä jakaa turvallisuusaiheista materiaalia (esimerkiksi heijastimia tai opaslehtisiä).

Liikenneturvallisuusasia etenee parhaiten yhteistyössä muiden viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Yhteistyön tiivistämiseksi pidetään yllä henkilökohtaisia yhteyksiä tärkeimpiin yhteistyökumppaneihin, kuten Liikenneturvaan, poliisiin ja hätäkeskuksiin sekä Autoliittoon, autokoulujen, joukkoliikenteen ja ammattiliikenteen edustajiin. Harvemmin järjestettävissä yhteistapaamisissa luodaan kokonaisviestinnän huomioon ottavia toimintamalleja ja kahdenkeskisissä yhteyksissä sovitaan alueellisesti yksityiskohdista.

5 VIESTINNÄN KEHITTÄMISVAIKUTUSTEN SEURANTA

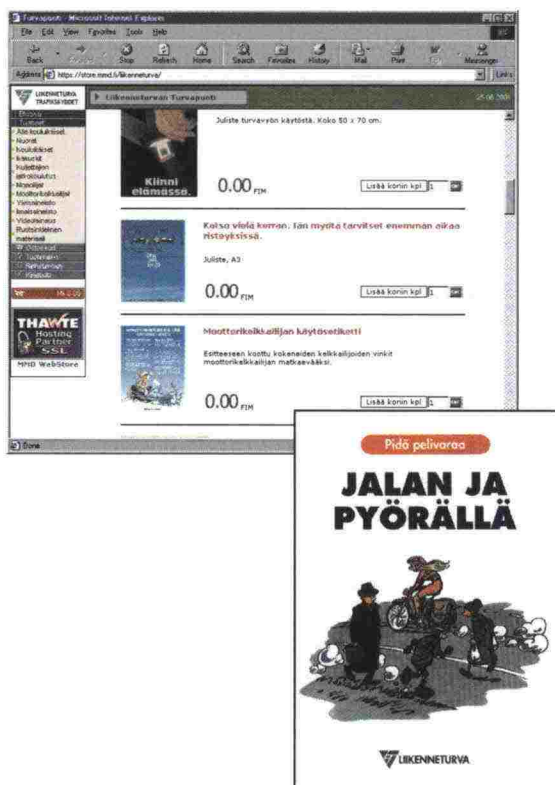
Viestinnän kehittämisvaikutusten seurannassa uusitaan keväällä 2001 tehdyt lähtökohtatutkimukset eli yhteistyötahojen haastattelut ja tiepiirin henkilöstön liikenneturvallisuuskysely vuoden välein. Näin saadaan tietoa siitä, kuinka henkilöstö on sisäistänyt liikenneturvallisuuden merkityksen ja siitä, ovatko tiepiirin ulkopuolisten tahojen näkemykset tiepiirin viestinnästä muuttuneet.

6 VIESTINNÄN KEHITTÄMISEN TYÖMÄÄRÄARVIO

Liikenneturvallisuusviestinnän kehittäminen ja tehostaminen vaatii nykyisen henkilöstön suuntautumista nykyistä enemmän viestintään ja liikenneturvallisuuteen. Liikenneturvallisuuden huomioon ottaminen varsinaisessa työssä ei vaadi paljonkaan lisähenkilöresursseja, enemmänkin kyse on siitä, että asia tiedostetaan: liikenneturvallisuuden merkitys ymmärretään ja hyväksytään ja toimitaan liikenneturvallisuuden kannalta myönteisessä hengessä. Aktiivinen yhteistyö tiedotusvälineiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa vaatii toki enemmän henkilöresursseja kuin nykyisin.

Viikkotiedotteissa ja kahvitorilla esitettävä liikenneturvallisuusmateriaali vaatii uuden asian esille tuomista säännöllisesti. Valmista materiaalia on kuitenkin paljon saatavilla esimerkiksi Liikenneturvalla.

Koko henkilökunnan liikenneturvallisuuskoulutus ja sen ylläpitäminen vaatii arviolta koko henkilöstöltä noin 2–4 työpäivää vuosittain. Koulutustoiminta ja seuranta vaatii joltakin osin ulkopuolisten kouluttajien työpanosta.

Sidosryhmähaastattelujen toteutus

Sidosryhmähaastattelut toteutettiin 24.4.-8.5.2001 välisenä aikana puhelinhaastatteluna. Haastattelu kesti noin 20-30 minuuttia. Haastatteluun valittiin mahdollisimman kattavasti edustajia liikenteen parissa toimivilta tahoilta. Haastattelut esitetään seuraavassa luettelossa.

- Petteri Katajisto, Liikenne- ja viestintäministeriö
- Saara Toivonen, Tiehallinto, keskushallinto
- Pekka Virtaniemi, Ylöjärven kunnan tekninen toimi
- Marjatta Kaario, Ylöjärven kunnan koulutoimi
- Matti Sippola, Tampereen poliisi
- Martti Rautalin, Vakuutusyhtiö SAMPO
- Jukka Ylinen, Rahtarit ry.
- Kauko Kaakinen, Väinö Paunu Oy
- Tuuli Lehtinen, Kevyen liikenteen edustaja TAMY
- Arto Grönroos, Autokoulu CITY
- Markku Järvinen, TAYS

Haastattelujen pohjana käytettiin kysymysrunkoa, joka toimitettiin etukäteen neljälle kysymyksiä pyytäneelle. Haastattelun aikana keskusteltiin kysymysrunkon puitteissa aiheista yleisesti ja tarvittaessa käytettiin tarkentavia jatkokysymyksiä, mikäli yleiskysymyksellä ei saatu kattavaa vastausta spontaanisti. Yhteenveto vastauksista löytyy Sinetistä.

Kysymysrunko

1. Liikenneturvallisuusviestinnän nykytila (yleisellä tasolla)

- *Minkälaista liikenneturvallisuusviestintää on olemassa tai tulee mieleen?*
- *Kuinka usein tai paljon liikenneturvallisuus on esillä viestinnässä?*
- *Erottuuko liikenneturvallisuus muusta informaatiosta?*
- *Kuinka tehokasta viestintä on? Vaikuttaako kohderyhmän käyttäytymiseen eli meneekö perille?*
- *Viestinnästä vastaavat tahot nykyisin/ minkä tahon pitäisi vastata?*

2. Tiehallinnon rooli liikenneturvallisuusviestinnässä

- *Keiden kanssa Tiehallinnon pitäisi tehdä yhteistyötä liikenneturvallisuusviestinnässä?*
- *Miten Tiehallinto näkyy / pitäisi näkyä liikenneturvallisuusviestinnässä?*
- *Kuinka aktiivinen Tiehallinnon pitäisi olla liikenneturvallisuusviestinnässä?*

3. Liikenneturvallisuusviestinnän kehittäminen (yleisesti ja Tiehallinnon osalta)

- *Mitkä viestintäalueet sujuvat hyvin?*
- *Missä asioissa kehittämisen varaa?*
- *Miten viestintää voisi/pitäisi kehittää?*
  - *Uusia medioita*
  - *Uusia asiasisältöjä*
  - *Toisenlainen tyyli / Uudet kohderyhmät*
  - *Muutos määrässä*

ISBN 951-726-819-x
TIEH 1000038